

**การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ โดยโครงการเพิ่ม
ประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

**Development of Entrepreneurship for Students and Entrepreneurs through
The Project of Processed Food Efficiency Enhancement for Community
Product Development of Business Incubator Center at
Suratthani Rajabhat University**

พัฒนชนัน เมืองระรื่น¹ นัจจรี เจริญสุข² และสถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์³

Patchanan Muangrarueng¹ Natjaree Jaroensuk² and Sathaporn Sangkaosuttirak³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹Department of Educational Administration Surat Thani Rajabhat University

e-mail : patchanan.mua@sru.ac.th

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²Department of Educational Administration Graduate School Office Surat Thani Rajabhat University

³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³Department of Educational Administration Graduate School Office Surat Thani Rajabhat University

Received : June 15, 2021, Reviewed : June 18, 2021, Revised : June 28, 2021, Accepted : June 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ 2) เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษา 15 คน และผู้ประกอบการ 20 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนกลับ รวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์สภาพการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ จำนวน 1 ฉบับ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการต่อโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 1 ฉบับ และใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ T-Test สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำมาเสนอโดยความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า นักศึกษาและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจาก ยังขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ควรการดำเนินการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ พร้อมติดตามผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ 2. ผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผลคะแนนการทดสอบความเป็นผู้ประกอบการหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าคะแนนการทดสอบความเป็นผู้ประกอบการ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ, ความเป็นผู้ประกอบการ, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the entrepreneurship of students and entrepreneurs; 2) to develop the entrepreneurship of students and entrepreneurs; and 3) to examine the satisfaction of students and entrepreneurs. The populations were 50 students and 20 entrepreneurs, which made a total of 70 informants. The target group involved 15 students and 20 entrepreneurs, which made a total of 35 informants selected by purposive sampling. Data were collected by an interview, a questionnaire, and a satisfaction assessment with the reliability of .95. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and T-Test.

The research findings were as follows. 1) The development of entrepreneurship of the target group was carried out by a workshop along with a systematic monitoring of the development results. 2) The entrepreneurship was improved after the target group attended the workshop. In other words, the entrepreneurship of the students before attending the workshop was in a moderate level and the entrepreneurship of the students after attending the workshop was improved to a high level at a statistical significance level of 0.01. Meanwhile, the entrepreneurship of the entrepreneurs before attending the workshop was in a high level and the entrepreneurship of the entrepreneurs after attending the workshop was improved to the highest level at a statistical significance level of 0.01. 3) The overall satisfaction of the target group towards the workshop was in the highest level.

Keywords: business Incubator, entrepreneurship, community product

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium - sized Enterprises : SMEs) เพื่อช่วยเหลือและสร้างผู้ประกอบการใหม่ๆ ในระยะก่อตั้งกิจการ และให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0

ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ (Business Incubator Center) ถือเป็นแหล่งเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีกับ ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจที่หลากหลายกิจกรรมเข้าด้วยกัน โดยการเปลี่ยนผู้ประกอบการ (Entrepreneur) จากแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ ไปสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพ (Smart Enterprises) และ/หรือบริษัทเกิดใหม่ (Start-Ups) ที่มีศักยภาพสูง ที่สามารถเร่งอัตราเร็วของการเจริญเติบโตของบริษัทจนพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเอง (สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. 2562)

ทั้งนี้ ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) นั้นเป็นความสามารถส่วนตัวในการเปลี่ยนความคิด ให้เป็นการกระทำ ซึ่งรวมไปถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างนวัตกรรม พร้อมกล้าได้กล้าเสีย อีกทั้งยังมีความสามารถในการวางแผนและจัดการโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยต้องมีการปลูกฝังทัศนคติในด้านจิตวิญญาณและทักษะของความเป็นผู้ประกอบการ พร้อมกับเสริมประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติด้วย

สภาพปัญหาด้านความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า นักศึกษาและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจาก ยังขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ควรการดำเนินการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พร้อมติดตามผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อช่วยส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการให้กับกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อคัดกรองผู้ประกอบการที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เข้าสู่กระบวนการบ่มเพาะ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยมีขอบเขตในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เข้ารับการบริการจากศูนย์บ่มเพาะธุรกิจหรืออยู่ในกระบวนการบ่มเพาะ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 – 2564 จำนวน 20 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะวิทยาการจัดการและเป็นสมาชิกชมรมในชั้นปีที่ 1 – 2 ประจำปีการศึกษา 2562 – 2563 ของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เข้ารับการบริการจากศูนย์บ่มเพาะธุรกิจหรืออยู่ในกระบวนการบ่มเพาะ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 – 2564 จำนวน 20 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คณะวิทยาการจัดการ และเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษาผู้ประกอบการในชั้นปีที่ 1 – 2 ประจำปีการศึกษา 2562 – 2563 ของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน โดยได้มาจากการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และบริบทของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

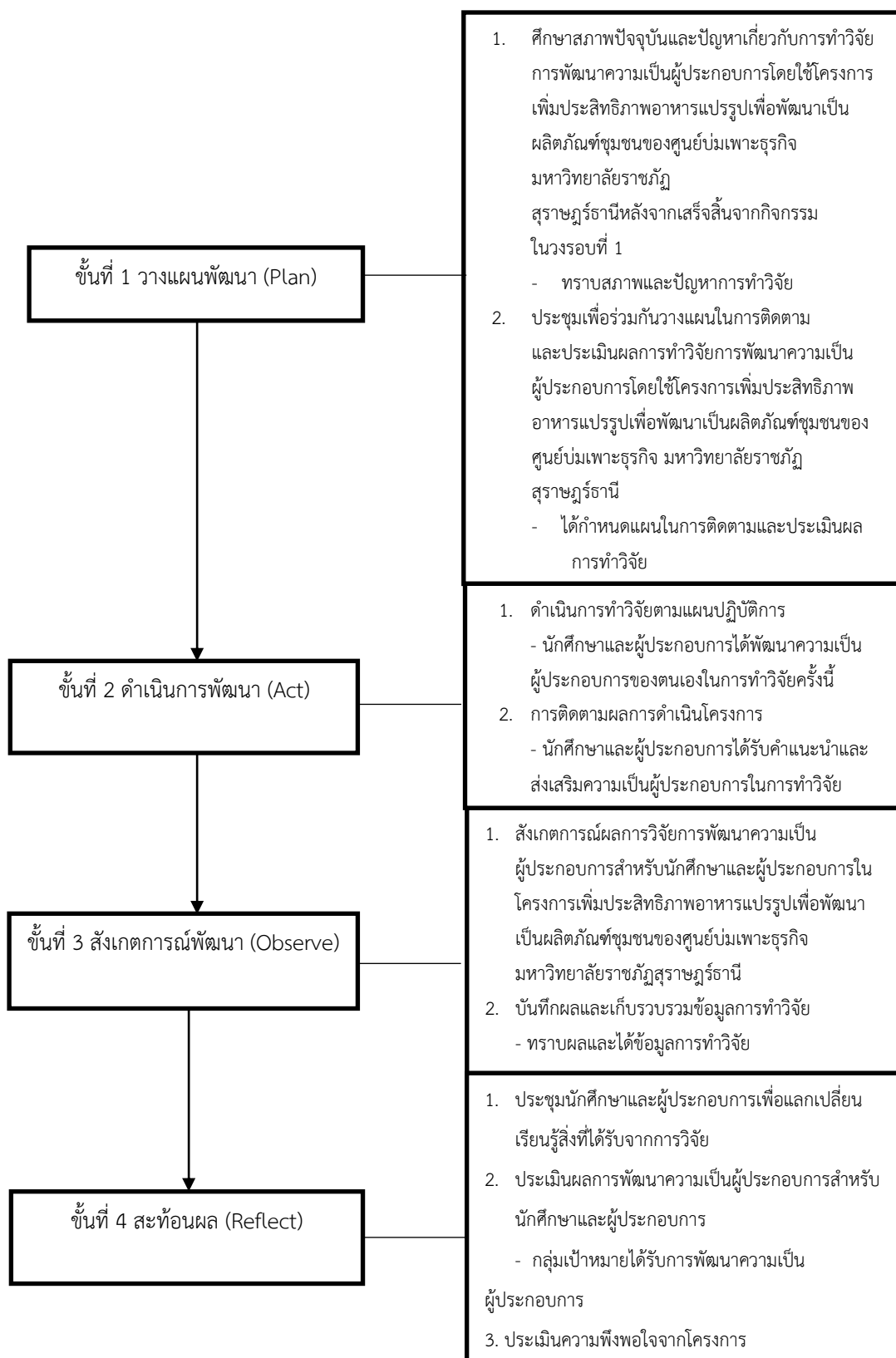
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564

โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามหลักการและแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart (1990) วงจรการวิจัยแบบ PAOR การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนกลับ โดยดำเนินการตามวงจรการวิจัยดังกล่าว 2 วงรอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบกระบวนการดำเนินการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในวงรอบที่ 1

ภาพที่ 2 กระบวนการดำเนินการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในวงรอบที่ 2

4. เครื่องมือในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.1 แบบสัมภาษณ์สภาพการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ
จำนวน 1 ฉบับ

4.2 แบบสอบถามการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการ จำนวน 1 ฉบับ

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการต่อโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหาร
แปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 1 ฉบับ

5. วิธีสร้างแบบสัมภาษณ์

5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

5.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบและประเด็นการศึกษาค้นคว้า

5.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไขเสนอแนะ

5.5 นำแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อ
พิจารณาความถูกต้องของข้อความ ความครอบคลุมเนื้อหา ภาษา ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับ
จุดประสงค์และเนื้อหาตามกรอบแนวคิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์
ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยการหาค่า IOC ตามวิธีของ Rovinelli
และ Hambleton (Rovinelli & Hambleton. 1977)

นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบทดสอบกับ
จุดประสงค์ และเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC เลือกข้อสอบที่
มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.50 ขึ้นไป จัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

6. วิธีสร้างแบบทดสอบ

6.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบตามวิธีการของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด. 2556)

6.3 สร้างแบบทดสอบตามกรอบที่กำหนด นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข
เสนอแนะ

6.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความ
สอดคล้องระหว่างข้อความของแบบทดสอบกับจุดประสงค์และเนื้อหาโดยหาค่า IOC ตามวิธีของ Rovinelli
และ Hambleton (Rovinelli & Hambleton. 1997)

6.5 นำข้อที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์และเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC เลือกข้อสอบที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.50 ขึ้นไป จำนวน 15 ข้อ จัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ และคู่มือการการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาและผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อสัมภาษณ์ สอบถาม ประเมินความพึงพอใจ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมอาหารแปรรูปอาหารแก่นักศึกษาและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมาย ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ T-Test และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการบางส่วน ภายใต้งานบ่มเพาะของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ขาดประสบการณ์ด้านการประกอบธุรกิจ ยังมีบทบาทความเป็นผู้ประกอบการน้อยกว่าที่ควร และส่งผลกระทบต่อด้านการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ การส่งเสริมให้นักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้ารับบริการจากศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทุกคนมีความเป็นผู้ประกอบการผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำผลที่ได้จากการพัฒนามาปรับปรุงกระบวนการบ่มเพาะธุรกิจให้ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น และควรพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ อย่างเต็มรูปแบบในทุกมิติผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ พร้อมติดตามผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ นักศึกษาและผู้ประกอบการทุกคนที่เข้ารับบริการจากศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีศักยภาพ พร้อมแข่งขันในเชิงพาณิชย์ได้อย่างยั่งยืน

2. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ มีผลการประเมินก่อนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Pre-test) และใช้แบบสอบถามชุดเดิมกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยอีกครั้ง

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ และได้ผลการประเมินหลังเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Post-Test) ที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนั้น มีผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่ดีขึ้นหลังเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สรุปผลได้ว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลคะแนนก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีคะแนนค่าเฉลี่ยความเป็นผู้ประกอบการ เท่ากับ 3.10 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.08 และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีผลการทดสอบของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น เท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 ระดับนัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบกำหนดไว้ที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.44

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการ ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลคะแนนก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการของผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมาย มีคะแนนค่าเฉลี่ยความเป็นผู้ประกอบการ เท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการทดสอบของผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น เท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก

ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ ระหว่างวันที่ 11 – 17 พฤษภาคม 2564 คณะผู้ติดตามได้พูดคุยและสัมภาษณ์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างอบรมเชิงปฏิบัติการ และให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับผู้รับการติดตามเพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนกระบวนการบ่มเพาะธุรกิจของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1) ควรมีการนำองค์ความรู้ที่ได้ถ่ายทอดสู่นักศึกษาและ ผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย นำมาจัดทำเป็นสื่อในรูปแบบการเรียนออนไลน์ หรือวีดิทัศน์ที่ สามารถย้อนดูได้ในภายหลัง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้ประกอบการ ตลอดจนผู้สนใจ

2) ควรมีการสนับสนุนทั้งนักศึกษาและ ผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการตลาดออนไลน์
ด้านการถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรมที่ นำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหาร
แปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการอบรมเชิง
ปฏิบัติการจำนวน 35 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจและประโยชน์จากการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด
มีคะแนนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 รองลงมาด้านวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ และสถานที่จัดอบรม
อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ
อาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ใช้
กระบวนการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ วงจรการวิจัยแบบ PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน
(Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection)
โดยดำเนินการทั้งหมด 2 วงรอบ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่
เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ
ของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สรุปได้ว่า จากการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ผ่านมา พบปัญหาว่า ผู้ประกอบการบางส่วนที่อยู่ภายใต้การบ่มเพาะของ
ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ยังขาดความเป็นผู้ประกอบการ และต้องการพัฒนา
ความเป็นผู้ประกอบการซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี ตลอดจนกระทบกับงบประมาณที่จะได้รับสำหรับการบริหารงานศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังนั้น สิ่งที่ควรพัฒนา คือ ส่งเสริมให้นักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้ารับบริการจากศูนย์
บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีทุกคนมีความเป็นผู้ประกอบการ ผ่านการจัดอบรมเชิง
ปฏิบัติการเพื่อนำผลที่ได้จากการพัฒนามาปรับปรุงกระบวนการบ่มเพาะธุรกิจเพื่อให้ส่งเสริมความเป็น
ผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น อย่างเต็มรูปแบบในทุกมิติ พร้อมติดตามผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอย่าง
เป็นระบบ เพื่อให้ให้นักศึกษาและผู้ประกอบการทุกคนที่เข้ารับบริการจากศูนย์บ่มเพาะธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี มีศักยภาพได้อย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์นักศึกษาและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ เพื่อศึกษาความต้องการด้านการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สรุปได้ว่า ทั้งนักศึกษาและผู้ประกอบการนั้น ความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง ต้องการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากนักศึกษาและผู้ประกอบการภายใต้การบ่มเพาะของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีนั้น ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจจัดตั้งใหม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ตลอดจนองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยสนับสนุนการทำธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและกระบวนการในการพัฒนาธุรกิจ และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะให้ผู้ประกอบการสามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของธุรกิจ คือ ความเป็นผู้ประกอบการ (Enterpreneurships) โดยเลือกศึกษาใน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านทักษะทางสังคม และด้านความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับ (Frese. 2000) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ 6 ประการ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ความสามารถทางวัฒนธรรม ความกล้าเสี่ยง การแข่งขันเชิงรุก ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ และความใส่ใจในความสำเร็จ สำหรับการศึกษาของ (กัญฐา ดั่งยา. 2555) ได้ศึกษาเรื่อง บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการในการวิจัยนั้นมีบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความเป็นตัวของตัวเองที่ดีช่วยให้เกิดความสำเร็จ และสอดคล้องกับ (ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ. 2558) ได้ศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโท ด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) แบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก คือ ด้านการมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านความกล้าที่จะแข่งขัน และด้านการมีอิสระในการบริหารงาน นั้นส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ ความเป็นผู้ประกอบการจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลคะแนนการทดสอบความเป็นผู้ประกอบการหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าคะแนนการทดสอบความเป็นผู้ประกอบการ

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วงจรการวิจัยแบบ PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) มีการดำเนินการทั้งหมด 2 วงรอบ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการในกระบวนการพัฒนางานรอบที่ 1 พบว่า การประเมินก่อนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Pre-test) และใช้แบบสอบถามชุดเดิมกับนักศึกษาและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยอีกครั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้น

กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการประเมินผลหลังเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Post-test) ปรากฏผล ดังนี้ พฤติกรรมทั่วไปสำหรับนักศึกษา ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อสำเร็จการศึกษา มีนักศึกษาที่มีความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 20 และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ นักศึกษาที่มีความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.67 เพิ่มขึ้น 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ในส่วนของพฤติกรรมทั่วไปสำหรับผู้ประกอบการก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อสำเร็จการศึกษามีนักศึกษาที่มีความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 80 และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ นักศึกษาที่มีความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 95 เพิ่มขึ้น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และผลการวิเคราะห์จากแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการโดยเลือกศึกษาใน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านทักษะทางสังคม และด้านความเป็นตัวของตัวองนั้น มีผลการวัดความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา พบว่า ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏผลความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.10 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏผลความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) ของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ในส่วนของผู้ประกอบการ ปรากฏผลความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.08 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านด้านความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านความสามารถในการปรับตัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ผู้ประกอบการและนักศึกษาของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีความเป็นผู้ประกอบการ หลังได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับดีขึ้นไป จึงทำการทดสอบสมมติฐาน ดังกล่าวด้วย กระบวนการทางสถิติ T-Test เพื่อเปรียบเทียบความเป็นผู้ประกอบการก่อนการพัฒนา และหลังรับการพัฒนา ผลการทดสอบปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบของนักศึกษากลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ความเป็นผู้ประกอบการ(Entrepreneurships) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 ระดับนัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบกำหนดไว้ที่ 0.05 ในส่วนของผู้ประกอบการพบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบของผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับ (สำคัญสุด สัทธานนท์. 2560) ได้ศึกษา ปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์กรณีศึกษา นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่าทุกปัจจัยแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้ประกอบการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกันกับ (ปารการ พิพัฒน์สูงเนิน.

2562) ดำเนินการพัฒนา และประเมินผลหลัง การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม กรณีศึกษาร้านอาหารบ้านเชียง ผดไท ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริโภคในภาพรวมที่มีต่อการพัฒนาร้านเท่ากับร้อยละ 97.21 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 80.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทางร้านมียอดขายเฉลี่ย หลังการพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนาเท่ากับ 2,451 บาทต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเสร็จสิ้น กระบวนการอบรมจึงดำเนินการประชุมผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกระบวนการวิจัยและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ พร้อมดำเนินการวิจัยในวงรอบที่ 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการโดยโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและผู้ประกอบการ มีแนวทางในการอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในวงรอบที่ 1 และมีการติดตามผลการดำเนินการ ในวงรอบที่ 2 โดยหลังจากดำเนินการตามแผนการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการติดตามผลการดำเนินการโดยคณะวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ถึงปัญหา หรือ ข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นระหว่างจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้มีผู้ประกอบการและนักศึกษามีความต้องการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปต่อยอดพัฒนาธุรกิจตามพฤติกรรมทั่วไปที่ได้เสนอไว้ในผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ (ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ. 2558) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของ นักศึกษาระดับปริญญาโท ด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้นักศึกษาเตรียมตัวพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและองค์กร ภาคเอกชน สามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนา บุคลากรในสังกัดของตนเองให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) ที่เหมาะสมจะไปประกอบธุรกิจให้สำเร็จในอนาคต ช้างหน้า และ (ชีวัน ทองสอดแสง. 2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย พบว่า แนวทางการพัฒนาความรู้ สำหรับผู้ประกอบการหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา (UBI) ในกระบวนการวางแผนดำเนิน โครงการ ควรตระหนักถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาการจัดเตรียมหลักสูตรที่ เหมาะสมกับการประกอบธุรกิจ ในปัจจุบันกระบวนการวัดและ ประเมินผลนั้น ควรปรับหลักเกณฑ์และตัวชี้วัด ระหว่างสถาบันการศึกษาและ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ให้มีความ สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเข้าใจใน หลักเกณฑ์อย่างถูกต้อง ตรงกัน ทุกหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาความรู้สำหรับผู้ประกอบการ

หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา (UBI) ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งนี้เมื่อเสร็จสิ้นทั้งกระบวนการ พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการติดตามผลการพัฒนา จึงได้ทำการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพอาหารแปรรูปเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนของศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี แบ่งการประเมินผลความพึงพอใจ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิทยากร ด้านการบริหารจัดการ และสถานที่จัดอบรม และด้านความพึงพอใจ และประโยชน์จากการอบรม ปรากฏผลในการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 35 คน ค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านความพึงพอใจและประโยชน์จากการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 รองลงมาด้านวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ และสถานที่จัดอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (ดวงสุตา เตโชติรส. 2551) ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า มีผู้ผ่าน การฝึกอบรมจำนวน 42 ราย ซึ่งสามารถจัดตั้งธุรกิจใหม่ 6 ราย ขยายธุรกิจเดิม 5 ราย มูลค่าการลงทุน 875,000 บาท จำนวนการจ้างงาน 20 คน ความพึงพอใจต่อโครงการร้อยละ 88.96 2) กิจกรรมการบ่มเพาะ วิสาหกิจ สาขาธุรกิจอาหาร สามารถให้การบ่มเพาะแก่กลุ่มเป้าหมาย 5 รายวิสาหกิจ โดยได้พัฒนาอุปกรณ์ ช่วยการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์ เพิ่มพันธมิตรร้านค้าปลีก พัฒนาระบบการผลิต เพิ่มช่องทางการจำหน่าย และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมการบ่มเพาะ คิดเป็นร้อยละ 4.71-90.00 ตามรายวิสาหกิจ โดยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการบ่มเพาะร้อยละ 90.40

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. ควรมีการกำกับติดตามผลการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนกระบวนการบ่มเพาะธุรกิจว่าควรมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมผู้ประกอบการ เพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยบ่มเพาะธุรกิจในสถาบันอุดมศึกษา
2. ควรส่งเสริมและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในสิ่งที่สถาบันการศึกษามี เช่น องค์ความรู้ หรือนวัตกรรม เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจ ตลอดจนเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) ในภาพที่กว้างขึ้นและแตกต่างออกไป เช่น นักศึกษาและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายในเขตภาคใต้ตอนบน ในเขตภาคเหนือ หรือ ในกลุ่ม

นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกลุ่มนักศึกษาสายอาชีพ และนักศึกษาในระบบสำนักงานการศึกษานอกระบบ เป็นต้น

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurships) ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติดังกล่าว และเพื่อพัฒนากระบวนการบ่มเพาะธุรกิจที่มีเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัญฐา ดั่งยา. (2555). ความเชื่ออำนาจการควบคุมด้านการทำงานบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิหลังความรู้ความชำนาญและความสำเร็จในการประกอบการสถานประกอบการน้ำมันประเภท Joint Venture และ Dealer Own Dealer Operate ภายใต้เครื่องหมายการค้าของบริษัทผู้จำหน่ายน้ำมันแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชีวัน ทองสอดแสง. (2560). แนวทางการพัฒนาความรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย.วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 7(10), 1 – 9.

ดวงสุดา เตโชติรส. (2551). การเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 5(2), 1 – 11.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรการ พัทฒน์สูงเนิน . (2562). การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม กรณีศึกษาร้านอาหารบ้านเชียงผัดไท ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาการจัดการสัมพันธ์ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจท้องถิ่นคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. 5(1), 1 – 12.

ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ. (2558). คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโท ด้านบริหารธุรกิจในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำคัญสุด สีหตุลานนท์ . (2560). ปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์กรณีศึกษานักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบูรณ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562) . ข้อเสนอโครงการหน่วยวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2563. กรุงเทพฯ .

Frese, M. (Ed.). (2000). Success and failure of microbusiness owners in Africa. A psychological Approach. West Port: Greenwood Publishing Group.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). **On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity.** Dutch Journal of Educational Research. 2, 49-60.